

עלום הויס

מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם

א, ב

ושומעים אתם - היה הצדיק רבי שלמה מדרומסק אומר - ומה בהמה פשוטה כאשר אדם מישראל אומר עליה "קרבן" הרי מיד היא מתקדשת בקדושה עליונה עד כדי כך שאת דמה מזים בקודש לפני ולפנים.

קל וחומר בן בנו של קל וחומר אם האדם מקבל על עצמו ומכריז: "מהיום והלאה אני קודש לה!" בוודאי שמיד שורה עליו קדושה גדולה.

דבר זה מרומז בפסוק: "מן הבהמה" תלמדו אתם איך לנהוג ו"תקריבו את קרבנכם!"

① ויקרא
עלום הויס

② מנין לקריבה

ויקרא אל משה (א-א)

מה טעם מתחילים ללמוד חומש עם תינוקות של בית רבן החל מפרשת ויקרא?

משום שבפרשה זו מדובר על קרבנות שהם "טהורים", והרי תינוקות של בית רבן גם הם טהורים מכל חטא ועוון - יבואו איפוא טהורים ויעסקו בפרשת "טהורים". (ילקוט)

כדי לחנך ילדים לתורה ולמצוות מן הצורך שיהיה האדם מוכן להקריב קרבנות ולמסור את נפשו. עליו לשלם שכר לימוד, אף אם אנוס הוא לחסוך פת לחם מפיו. אין לדאוג דאגה יחירה בנוגע ל"תכלית", כי אם להקדיש את שנות נעוריו של הילד ללימוד התורה. לפיכך מתחילים ללמד עם הילד בפרשת הקרבנות. לרמוז בזה להורים, כי יהיו נכונים להקריב כל קרבן אם יש נפשם לחנך את ילדם לתורה. (אבני אזל)

③ ברכי אומר

תיבת "ויקרא", כתובה ב"אלף" ועירא, וטעמים הרי הם נאמרו בזה האפשר לבאר הענין על פי מה שכתב הרמב"ן בכונת ענין הקרבנות ח"ל: "כי בעבור שמעשה בני אדם נגמרים במחשבה ודבר ודבר ודבר, וזוה השם כי כאשר יחטא ויביא קרבן יסמוך ידיו עליו - כנגד המעשה, ויתודה בפיו - כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות - שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים - כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו. ויחזק והם על המזבח - כנגד רגליו ונפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאילקיו כגופו ונפשו, ודאוי לו שיספך רגליו

וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכפר הקרבן הזה שיהא רגליו תחת רגליו, נפש תחת נפש וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות - להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליהם וכו' (פרק א' פסוק ט').

והנה, כשיחשוב אדם ויתבונן בהקריבו קרבן, כי את הנעשה בבהמה היה ראוי להעשות בו, הרי דאי תתעורר נפשו בזאת לשוב בתשובה שלמה ולהכניע לבבו הערל לפני בוראו עד כי יבא לידי "לב נשבר ונדכא" - אלקים לא תבזה". ולכן כתבה התורה "ויקרא" ב"אלף" ועירא, כי כלל ראשון בהבאת הקרבן הוא השפלה והכניעה וקניית מרת הענתה. כי אמנם, מי יאמר זכיתי ונקיתי עצמי ממדת הגאווה, וכבר אמרו בעלי המוסר כי אפילו מטאטא הרחובות יכול להיות בעל-גאווה על אף היותו עוסק במלאכה בזויה מאד, מ"מ יכול הוא להתגאות כי המטאטא שלו עולה בטיבו על המטאטא של תכירו.

6

11

16

(4) כ"ל כ"ח

אל"ף דויקרא
זעירא. שמשא היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא ידקרא
לשון מקרה כאילו לא דבר הקב"ה עמו אלא כהלום כדרך
שנאמר כבלעם וכמדרב נב ד' כאילו לא נראה לו השם אלא
במקרה ומרש אותיות קטנות. ועי' דיקרא א י"ב, ואמר לו הקב"ה

לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא
יכתבה אלא קטנה יותר משאר אלפ"ן שבתורה וכתבה קטנה:

מהמיוחדות שבהן היו הקרבנות, שקדושתם היתה עצומה ומעלתם היתה
יתירה מכל מצוות התורה.

ואעפ"כ הביאו הראשונים כמה טעמים להקרבת הקרבנות. הרמב"ן (ויקרא א
ט) מבאר שהמקריב בהמה לקרבן צריך לחשוב ולהרגיש שכל הנעשה בבהמה זו
נעשה בו עצמו; הוא עכשיו נשחט, ואת חלבו ודמו מקריבים על גבי המזבח לפני
ה', וע"י מחשבה זו מתכפר לו חטאו.

5
א/כ
/שנא
6

הקרבנות היו גם ביטוי של אהבה בין האדם לבוראו, כמו מי שנותן פרחים
לאוהבו, לא מפני שהשני זקוק לפרחים, אלא כביטוי של אהבה - כך הקרבן היה
מראה על רצון האדם בקירבת ה', עד כדי הקרבת חלבו ודמו של המקריב על גבי
מזבח אהבת ה'.

II והנה ידוע שהתפילה היא במקום הקרבנות, דכתיב: "ונשלמה פרים שפתינו"
(חושע י"ג, א). ובמובן הפשוט, כשם שקרבן הוא ביטוי להתבטלותו של האדם לפני
בוראו עד כדי שפיכת דמו למענו ית', כך התפילה היא רגש של התבטלות גמורה
לפני הבורא, היינו ההכרה שכל מה שיש בעולם בכלל, ובעולמי בפרט, הכל ממנו
ית', והכל שלו ורק ביזו לתת. לכן, בכדי שתהיה התפילה שלימה, צריך שייכלל
לבה ביטוי למסירות נפש והתבטלות מעשית לפני הקב"ה.

והנה חיי האדם הם הזמן שניתן לו ממנו ית' לחיות בעולם, וא"כ היסוד
הראשון להצלחה בשעת עסק התפילה, הוא להקדיש לה זמן ופנאי.

אך לפעמים רואים אדם שהגיע מאוחר לבית הכנסת, או מפני שהיה לו קשה
לקום בבוקר מהמיטה, או מפני איזה עסק או שיחה שהיו לו לפני התפילה,
וכתוצאה מאיחורו כל מהלך התפילה הוא ממחר בחופזה ובדילוגים מתחילת
התפילה עד שמו"ע כדי להספיק להתפלל עם הציבור, ובסוף התפילה ג"כ חוסף
ומדלג בכדי לצאת לעסקים דחופים, וסוף דבר - היום קצר לו והתפילה מרובה
לו, ומנסה לזחזח הרבה בזמן מועט, וכל יופיה של התפילה מתקלקל.

ובאמת מי שלא התרגל לבוא בזמן, אותן עשר הדקות לפני התפילה קשות
עבורו כמוות. ואמנם זה מענין מסירות הנפש בתפילה, שיקבע בדעתו שבזמן
המוקדש לתפילה וההכנה לקראתה, כל עסקיו יהיו בטלים. אפילו הדקות היקרות
של שינת הבוקר או שאר ענין שבשעתו נראה חשוב מאוד - הכל בטל ומבוטל,
ענין זה בעצם נוגע לכבוד שמים. הרי הכבוד הפשוט ביותר שאפשר לתת
למישהו, הוא להקדיש לו מעט זמן. וכי יש עלבון גדול יותר מלומר לאדם 'אין לי
פנאי בשבילך'!?

26

31

הרי בזמן התפילה מדברים אנו אל השי"ת, ובעצם אין לנו זמן, אלא אנו
ממהרים לגמור את עסקנו בתפילה במהירות, וחוטפים כמה מילים, כמו: 'אני
צריך חיים, פרנסה, רפואה וגוד ועוד, שלום שלום... חולצים את התפילין
ובורחים. והיכן הדרך ארץ!'

36 ומאחר ולפעמים באמת לחוצים בזמן, יש להקדים ולבוא יותר מוקדם. אם
למשל זמן התפילה בשעה שבע בבוקר, להגיע לפחות עשר דקות לפני כן, זה כבר
עושה שינוי גדול בכל התפילה כידוע לכל אחד. ואין לך דבר חשוב כמו עסק
התפילה, ומי שיעבוד את בוראו כך, ודאי שכל תפילותיו תתקבלנה - כקרבנות

6

אדם כי יקריב מכם קרבן (ה, ג).

מחטאו ועי"ז נזהר מלחטוא ומלהיות מלוכלך
בחטאו, כמו"כ כל אדם כשיחמיל לחטוא מיקף
יביא קרבן שיהיה נקי ועי"ז יהי נזהר
מלחטוא, שאילו לא יביא קרבן מיד יוסיף
לחטוא דכיון שעבר אדם עבירה ושנה זו
נעשית כהיתר.

ו"ל התנחומא למה אמר אדם ולא אמר איש
ירצה לומר כי יחטא האדם כמו אדם
הראשון שהחמיל לחטוא יקריב קרבן, ו"ל
בבבאור התנחומא עפ"מ ש"כ הרא"ש בטעם
הקרבנות כי כשאדם חוטא ותקריב קרבן
ומתכפר לו ויודע שהוא נקי מחטאו הוא נזהר
מלחטוא ומלהיות בעבירות מלוכלך אבל אם
לא היה מתכפר היה מוסיף לחטוא כמו
שכתבו ו"ל כיון שעבר אדם עבירה ושנה זה
נעשית לו כהיתר קידושין מ' א', משל לאדם
(שם לו בגדים נואים אינו משמרן מן הטויט ומן
אבל אדם שבגדיו נקיים משמרן מן הטויט ומן
הטויט, וע"ז אמר שלמה (קהל"ט, ט) בכל עת
יהיו בגדיך לננים, ולפי"ז י"ל דכמו אדם מיד
כשהחמיל לחטוא הביא קרבן כדי להיות נקי

פעמים צריך להפריד המח מהלב ופעמים להיפך

"ואם מן העוף עולה קרבנו וגו' ומלק את ראשו והקטיר המזבחה" (א, יד-טו)

צותה התורה בעולת העוף למלוק את הראש ולהבדילו מן גוף הקרבן ולהקטיר
המזבחה, אולם בחטאת העוף כתיב "ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל" (ה, ח)
אינו מולק אלא סימן אחד, ולא מבדיל את הראש מהגוף, ואם הבדיל עבר
בלאו.

יש לחקשות מפני מה בעולת העוף מבדילים את הראש מהגוף, ואילו בחטאת
העוף אדרבה צוותה התורה "ולא יבדיל"!

בספר "שם משמואל" פירש זאת בדרך מוסר, הנה חז"ל אמרו שהעולה באה
לכפר על הרחורי הלב, ויש לדקדק, הלא הרחור הוא במחשבה שהיא במת, ומדוע
תפסו חז"ל את הלשון הרחור הלב? וכן מצינו לשון זה בתורה "וכל יצר מחשבות
לבו רק רע כל היום" (בראשית ו, ה) מדוע "מחשבת הלב" ולא "מחשבת המח"?

(7)
16
הוא

|| ברם, לאמיתו של דבר, מח האדם ומחשבותיו אינם נתונים לגמרי תחת שליטת
האדם, שהרי זה טבען של המחשבות, שעוברות במרוצה במוחו ואין באפשרות
האדם למנוע כליל שתעבור בו מחשבה שאינה ראויה, וכמו שאמרו חז"ל שאחד
הדברים שאין האדם ניצל מהם בכל יום הוא הרחור עבירה (ביב קסד:).

ומכיון שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, הרי שעיקר התביעה כלפי
האדם אינה אלא כאשר אינו מסלק את מחשבתו הרעה וממשיך לאחוז בה עד
שמתישבת בלבו, ועל זה אכן צריך כפרה, לפי שדבר זה ברשותו ובשליטתו הוא,
ולכן אמרו חז"ל שהעולה באה לכפר על "הרחור הלב", ולא על מחשבות המח.

דבר זה נרמז בכך שבקרבן עולה המכפרת על הרחורי הלב, מבדיל הכהן את
הראש מהגוף שבתוכו הלב, לחורות שעיקר הפגם והתביעה כלפי האדם הוא במה
שהמשיך את מחשבת המח שבראש אל תוך הלב שבגוף ולא הפריד ביניהם.

ואילו חטאת העוף באה על עוונות שבגוף שנעשו בשגגה, והרי שגגות אלו הן
מעשים שנעשים באיברי גוף האדם ללא ידיעת המחשבה שמשכנה במת, ולפי זה
ענין הכפרה היא אדרבה, על מה שהפריד את המח מהגוף, ומעשיו נעשו מתוך
הפרדה ממחשבתו שבראש.

(ואף שבמעשה זה היה שוגג, מכל מקום זה גופא ענין השגגות - שכאשר אדם
עושה מעשים ללא הוראת השכל, ממציאים לו חטא בשוגג, ולפיכך אין מבדילים
בחטאת העוף).

מצינו כמה מצוות שאינם חיוביות אלא מסרו הכתוב להתנדבות לבו שכן
מצינו בני גדבת המשכן דתיב מאת כל איש אשר ידבנו לבו וכן קרבנות גדבה
עולה ושלמים ומנחות וכן מצוות נזיר לא קבעו הכתוב חובה כלל רק הרצה
יכול להתנדב לקבל נזירות, וכן כמה מצוות חיוביות שמ"מ שיעורן מסר הכי
לאי התנדבות לבו כגון תרומה ודמאורייתא חסה אחת פוטרת את הכרי וכל הני
דתנן שאין להם שיעור הפאה הניכורים הראיון וגמ"ח, וצריך ביאור דממ"ג
אם זה נחוצ לעבודת השי"ת למה לא באו הדברים בגדר חיוב ואם אין לזה
נתיצות למה ניתנו דינים אלו.

אבל נראה שענין התנדבות לשי"ש כמה שלה נתיחייב היה ענין מיוחד
בעבודת השי"ת והוא יסוד גדול להשגת אהבת השי"ת ויראתו, דבאמת נמצא
שציחתה ותרורה על מצוות אהבת השי"ת, (המצוות הלא ניתנו לכל אחד ואחד
מישראל) מזה מוכח ומוכרח שביד כל אדם להשיגה ולכאורה תאריך אפשר לחייב

על דברים שבלב שלכאורה אינו ביד אדם להשיגה דמה יעשה מי שלבבו אינו
בוער באהבתו ית"ש בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו דבשלמא מצוות
מעשיות בידו לעשותן אבל מצוות שבלב הא אינו בידו ואמנם רבותינו הקדמוני
ז"ל ביארו דרכים כיצד יגיע לאהבת הבורא ית"ש, הרמב"ם ז"ל בפ"ב מסודי
התורה מבאר שהאהבה באה ע"י התבוננות ברוממותו ית"ש ע"ש לשונו הקדוש
והחסיד בתורה מבאר שיסוד האהבה באה ע"י התבוננות בטובתו ית"ש ורוב
הסדיו עמנו, אבל מה יעשה אדם שיש לו שמטום הלב ואינו מתעורר לאהבה
אפילו כשלומד בענינים אלו כהנה וכהנה.

2) אולם כבר כתב המס"י ס"ו לענין מדת הוריונות דכמו שהתלהטות
הפנימית מביאה לידי זריזות הגוף, כמו כן הוא בהיפך שהתנועה החיצונית
מעורר את הפנימית כי ע"י זריזות בפועל מעורר בעצמו באמת התלהטות
ושמחה פנימית והוא שכתוב ונדעה ונדעה לדעת את ה' ע"י"ש במס"י.

וככל החזיון הזה הוא גם כן בענין אהבה להשי"ת ולתורתו [וכן בשאר
26) מדות] שכמו דאהבה פנימית מביאה לידי התנדבות להיות מותר משלו למען
כבודו יתברך, כמו כן ע"י פעולת התנדבות להיות מותר משלו [במה שלדעתו
אינו מחוייב בדבר] לשי"ש בשביל כבודו יתברך כן יתעורר בלבו אהבה באמת
התקשורת להשי"ת ולתורתו, ולפי ערך ריבוי התנדבות כן יעורר לעומתו
גיחוי אהבת השי"ת, ואין חילוק בעניני התנדבות באיזו דרך הוא עושה [כי
3) וריבוי דרכים להתנדבות לעבודת הבורא ית"ש, יש מתנדב לשי"ש להרכות
בגופת התורה, יש בתפלה במס"י, יש ברבי צדקה חסד, יש בדקדוק עצום
בכל דיני התורה, יש בזיכוי הרבים, וכן כמה וכמה דרכים במילי דחסידותא
הכל הולך אל מקום אחד] כי לפי ריבוי הויתור משלו למען השי"ת כמו כן
יתעורר לעומתו הרגשת אהבה והתקשורת להבורא ב"ת, וזה בדוק ומנוסה
4) ונגמא שגם מצוות הלכות יש היכולת ביד האדם לקיימם לקנותם ע"י פעולות
במעשה מתוך התנדבות למען שמו.

ואפשר שלתכלית זו נתנה התורה דיני קרבן גדבה וכן שאר דינים שאינם
חובה אלא יכולים לברא בהתנדבות כי כל זה מועיל מאוד לעורר את האהבה
עד שתחפץ, ואילו היתה חובה אינו מתעורר כל כך על ידי זה לאהבתו ית"ש
מאחר שעכ"פ מוכרח ומחוייב בזה הרי זה לא כמשתדל לקרבת השי"ת אלא
כפועל חובו.

ובפרט זה עדיפי גרים ובעלי תשובה משאר ישראל כיון שהם התקרבו
מרצונם לקבלת עול מלכות שמים ומרגישים שעובדים בהתנדבות [אע"פ שבאמת
אחר שנתגייד כבר הוא מחוייב ועומד ככל ישראל, מי"מ הרגשתו הוא בתקופה
הראשונה שעובד בהתנדבות מאחר שהוא עצמו מרצונו הכניס עצמו בעול
התורה] ואפשר דמה"ט הגרים מדקדקים במצוות טובא כמש"כ התוס' קידושין
ד"ע בשם ר"א הגר ז"ל ע"י"ש והוא לפי שהעובד בהתנדבות מתעורר ביותר
לעבודתו ית"ש וכמשנ"ת. והמה מרגישים שעבודתם הוא בהתנדבות שהרי

מרצונם התקרבו להשי"ת וע"י מתקשרים ביותר לאהבתו ית"ש ולאהבת תורתו
5) הקדושה.

ודועים דברי הרוקח שכתב אין חסידות כחחילתו, וכנראה שהוא גם כן
מה"ט כי ההתחלה באה בהתנדבות להתקרב להבורא יתברך ועל ידי זה הוא
בהתלהבות עצומה ואח"כ חזר החסידות הלפנים משורת הדין אצלו כדבר
שבחובה ושוב אין לו אותה התלהבות שבתחילתו [אבל יש עוד פעמים בזה
שכתב הרוקח ז"ל].

6

8
כ"כ
פ"ג

41

46

56

(4)

מבט האמת ופנימיות

התורה הקדושה חובעת מן האדם שיהיה פנימי, שכל גדרי התורה יהיו פנימיים בו ולא חיצוניים
דבר זה למדנו מגדר עונש השוגג. כי לכאורה תמוה. מכיון שעבר מבלי דעת. מדוע נענש? ואף על פי כן מוצאים אנו תמיד בתורה. והוא לא ידע ואשם או הודע אליו וכו'. פירוש. או ישא את עינו על שגתו או יתכפר בקרבן, עי' ברמב"ן. ויקרא (ד'. כ"ב). וטירש עוד שם (ה'. ט"ו) כי שם. אשם' מורה על דבר גדול. אשר העושה יתחייב להיות שמנו. נאבד בו. מלשון. האשימם אלקים'. ויאשמו נאות מדבר'. וכן. תאשם שומרון כי מרחה באלקיה'. וכן. אשמים' — נענשים".
ולא עוד. אלא אף אם לא ברור לאדם שחטא כגון חלב ושומן לפניו. וכסבור ששתיהן היתר. ואכל את האחת. ועכשיו אינו יודע אם זה של

חלב אכל או של שומן. הרי זה מביא אשם תלוי המניק עליו בפני העתה (עי' רש"י ויקרא ה'. י"ז). הרי כי גם הוא ראוי לעונש החמור הנ"ל.
אבל הענין הוא (לפי מה שביארנו לעיל בסוף המאמר. חינוך ומדרגה").
שכל אשר נמצא באדם בעצם פנימיותו לא יטעה בו ולא ישכחנו. כי הוא מציאותו. ואם שכח או טעה באיזה דבר — זה לאות שבגד זה עדיין חיצוני
בנא בו. ואם כן קרוב הוא לאכדון ח"ו. כמו שכתב הרמב"ן. כי הרי נתבאר לעיל שהחיצוניות נוחה להתבטל על ידי פיתוי היצר. (ולזה רמז הרמב"ן במה שכתב שם להלן. כי אשם אשם לה' היודע כל תצלומות").
ואם כן. יש צורך לעוררו מן השמים על ידי יסורים המוכיחים לו שעליו להתקרב אל הפנימיות. אם לא שיעורר את עצמו על ידי קרבן — התקרבות — ויתכפר לו. הרי שיש חובה תמידית על האדם להפך את עצמו מחיצוני לפנימי בכל עניונו.

(9)

לכאורה
מכאן
ה' ה'
נ"ר
138-9

16

21

(5)

